

CONSILIUL ECONOMIC ȘI SOCIAL

Str. Dimitrie D. Gerota nr. 7-9, sector 2, București, cod poștal: 020027

Telefoane: 021.310.23.56, 021.316.31.34

Fax: 021.316.31.31

021.310.23.57, 021.316.31.33

Cod fiscal: 10464660

E-mail: ces@ces.ro

www.ces.ro

Membru fondator al Asociației Internaționale a Consiliilor Economice și Sociale și Instituțiilor Similare (AICESIS)

Membru al Uniunii Consiliilor Economice și Sociale și Instituțiilor Similare Francophone (UCESIF)

„Consiliul Economic și Social este organ consultativ al Parlamentului și al Guvernului în domeniile de specialitate stabilite prin legea sa organică de înființare, organizare și funcționare.” (Art. 141 din Constituția României revizuită)

PUNCT DE VEDERE

cu tema „Rolul partenerilor economico-sociali în implementarea Politicii de coeziune a Uniunii Europene”*

I. Context și relevanță. Politica de coeziune și principiul parteneriatului

Politica de coeziune a Uniunii Europene constituie principalul instrument de investiții publice al Uniunii pentru reducerea disparităților economice, sociale și teritoriale și pentru promovarea unei dezvoltări echilibrate și sustenabile în toate regiunile. Prin fondurile sale, politica de coeziune sprijină obiective esențiale precum crearea de locuri de muncă, dezvoltarea competențelor, incluziunea socială, inovarea, tranziția verde și digitală și consolidarea capacității administrative.

La 16 iulie 2025, Comisia Europeană a prezentat propunerea pentru viitorul buget pe termen lung al Uniunii Europene pentru perioada 2028–2034, cunoscut ca Multiannual Financial Framework (MFF), cu un buget total estimat la aproape 2 000 de miliarde EUR. Acest buget își propune să răspundă provocărilor economice, sociale, demografice și geopolitice ale deceniului următor printr-un sistem financiar mai flexibil, simplificat și adaptat la nevoile locale și regionale ale statelor membre.

Principala noutate în structura bugetului este introducerea **Planurilor Naționale și Regionale de Parteneriat** (National and Regional Partnership Plans – NRPPs), care vor integra resurse dedicate coeziunii economice, sociale și teritoriale, sprijin social, agricultură, pescuit, securitate

* Punctul de vedere a fost formulat de Consiliul Economic și Social în baza prevederilor art. 2 alin. (3) și alin. (4) din Legea nr. 248/2013, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

internă și altele, într-un singur plan strategic coordonat, elaborat în **parteneriat cu actorii relevanți**.

Această evoluție accentuează importanța **co-deciziei și colaborării structurate între Comisie, state membre, regiuni, autorități locale, parteneri sociali și societatea civilă**, în vederea asigurării eficacității intervențiilor și a coerenței strategice în implementarea politicilor europene.

În contextul:

- ciclului **Semestrului European 2025–2026**,
- consolidării legăturii dintre **reforme, investiții și fondurile UE**,
- pregătirii tranziției către **viitorul cadru financiar multianual**,

rolul partenerilor economico-sociali, mai precis al structurilor asociative reprezentate în Plenul CES, devine esențial pentru asigurarea relevanței, legitimității și eficacității Politicii de coeziune.

Un principiu fundamental al acestei politici este parteneriatul, consacrat atât în regulamentele fondurilor europene, cât și în The European Code of Conduct on Partnership (Regulamentul nr. 240/2014).

Codul stabilește cadrul prin care statele membre trebuie să asigure implicarea reală, transparentă și continuă a partenerilor economico-sociali și a societății civile în toate etapele ciclului de programare și implementare a fondurilor europene.

Politica de coeziune nu mai poate fi concepută exclusiv ca un mecanism financiar, ci ca un instrument strategic de politică publică, care necesită o guvernanță participativă solidă.

În acest cadru, principiul parteneriatului devine esențial pentru asigurarea relevanței, eficienței și legitimității democratice a intervențiilor finanțate din fonduri europene.

II. The European Code of Conduct on Partnership (ECCP) – cadru obligatoriu pentru guvernanță participativă

II.1. Fundament juridic

Principiul parteneriatului este consacrat la nivelul dreptului Uniunii prin:

- articolul 8 din Regulamentul (UE) 2021/1060, care obligă statele membre să organizeze parteneriatul cu autoritățile competente, partenerii economici și sociali și organismele reprezentative ale societății civile;
- Regulamentul delegat (UE) nr. 240/2014 – The European Code of Conduct on Partnership, care detaliază modul concret de aplicare a acestui principiu.

ECCP nu reprezintă un document orientativ, ci un instrument normativ obligatoriu, destinat să asigure aplicarea efectivă a parteneriatului.

II.2. Conținutul și exigențele ECCP

The European Code of Conduct on Partnership definește parteneriatul ca un **proces structurat**, care presupune:

- implicarea partenerilor **încă din faza de programare** a documentelor strategice;
- participarea acestora la **implementare, monitorizare și evaluare**;
- respectarea principiilor de **transparență, reprezentativitate, nediscriminare și capacitate instituțională**;
- consolidarea rolului partenerilor economico-sociali prin **sprijin pentru dezvoltarea capacității lor administrative și tehnice**.

În acest cadru, partenerii economico-sociali nu sunt beneficiari pasivi, ci co-autori ai politicilor publice, cu rol activ în definirea priorităților și în asigurarea relevanței intervențiilor finanțate din fonduri europene.

Conform ECCP, parteneriatul trebuie să fie:

- timpuriu – partenerii trebuie implicați încă din faza de analiză și concepere a documentelor strategice;
- continuu – dialogul trebuie menținut pe tot parcursul ciclului de viață al programelor;
- semnificativ – contribuțiile partenerilor trebuie să poată influența conținutul și deciziile;
- reprezentativ și echilibrat – implicând toți actorii relevanți;
- transparent – cu acces real la informații relevante;
- susținut prin consolidarea capacității partenerilor.

The European Code of Conduct on Partnership rămâne un cadru de referință fundamental pentru buna guvernare a fondurilor UE, asigurând că parteneriatul nu este un simplu exercițiu formal, ci un proces **continuu, structural și cu impact real în toate etapele ciclului decizional**: programare, implementare, monitorizare și evaluare.

În contextul **Planurilor Naționale și Regionale de Parteneriat** din MFF 2028–2034, aplicarea ECCP este cu atât mai importantă cu cât rolul partenerilor sociali și al societății civile este esențial pentru:

- **elaborarea strategiilor integrate de investiții și reforme**, în baza nevoilor reale ale comunităților locale și regionale;
- **monitorizarea implementării și adaptării planurilor** la evoluția contextului economic și social;
- **evaluarea impactului socio-economic**, inclusiv în domenii precum ocuparea forței de muncă, incluziunea socială, sănătatea, educația, tranziția verde și digitală;

- **îmbunătățirea transparenței și responsabilității publice** în alocarea și utilizarea resurselor UE.

III. Rolul partenerilor economico-sociali în implementarea Politicii de coeziune

III.1. Rol strategic în programare și corelarea cu Semestrul European

Partenerii economico-sociali au un rol esențial în etapa de programare, contribuind la:

- analiza contextului socio-economic real; identificarea nevoilor reale ale pieței muncii, ale mediului de afaceri și ale grupurilor vulnerabile;
- identificarea decalajelor structurale și teritoriale; formularea de priorități de investiții relevante și adaptate contextului național și regional;
- definirea priorităților de investiții în concordanță cu nevoile pieței muncii și ale comunităților; asigurarea coerenței între obiectivele Politicii de coeziune și strategiile naționale (ex. educație, ocupare, economie socială, tranziție verde);
- definirea **priorităților strategice** ale Planurilor Naționale și Regionale de Parteneriat.

Ce trebuie să facă:

- Co-crearea priorităților naționale și regionale
- Corelarea fondurilor cu nevoi reale (teritoriale, sociale, economice)

În contextul Semestrului European, această contribuție este crucială pentru:

- corelarea fondurilor de coeziune cu Recomandările specifice de țară (CSR);
- susținerea reformelor structurale prin investiții adecvate;
- evitarea fragmentării intervențiilor și a suprapunerilor.

Exemple aplicate:

ONG-urile și sindicatele pot semnală lipsa serviciilor sociale în zonele rurale → includerea de axe dedicate (ex. servicii comunitare, economie socială)

Patronatele pot indica blocaje de competențe → investiții în formare profesională relevantă

Fără acest input, programele riscă să finanțeze infrastructură fără utilizare reală.

Implicarea partenerilor asigură faptul că investițiile sunt ancorate în realitățile economice și sociale, nu doar în obiective macroeconomice.

În acest sens, implicarea CES și a organizațiilor reprezentative contribuie la **creșterea legitimității și eficacității documentelor de programare.**

III.2. Rol activ în implementare și guvernare

În etapa de implementare, partenerii economico-sociali trebuie să fie actori activi ai guvernării programelor, prin:

- participarea efectivă în comitetele de monitorizare ale programelor operaționale;
- contribuția la luarea deciziilor privind ajustarea programelor; dezvoltarea mecanismelor de luare a deciziilor privind realocările financiare și ajustarea intervențiilor;
- identificarea problemelor de implementare și a barierelor administrative;
- formularea de propuneri pentru simplificarea procedurilor.
- promovarea și diseminarea oportunităților de finanțare către potențialii beneficiari;
- facilitarea accesului beneficiarilor mici (ONG-uri, întreprinderi sociale)

Participarea activă la gestionarea fondurilor disponibile este importantă, întrucât partenerii economico-sociali sunt în multe cazuri beneficiari sau dețin calitatea de partener de proiect în demersuri care vizează formarea profesională, îmbunătățirea oportunităților de ocupare a forței de muncă (corelarea și actualizarea competențelor cu nevoile angajatorilor), dar și incluziunea socială, egalitatea de gen și șansele egale.

Exemple aplicate:

ONG-urile pot semnaliza ghiduri prea birocratice → simplificare criterii

Partenerii sociali (patronate și sindicate) pot propune apeluri dedicate economiei sociale sau sprijinirii antreprenoriatului.

Excluderea lor duce la concentrare a fondurilor la actori mari, cu impact social redus.

Prin expertiza lor practică, partenerii pot semnaliza **blocaje administrative**, disfuncționalități în mecanismele de implementare și pot contribui la **simplificarea procedurilor**.

Această implicare permite:

- creșterea eficienței și calității implementării;
- orientarea programelor către beneficiari; orientarea programelor către rezultate și impact, nu exclusiv către absorbție.
- reducerea riscurilor de utilizare ineficientă a fondurilor.

III.3. Monitorizare, evaluare și orientare spre impact

Partenerii economico-sociali joacă un rol-cheie în:

- monitorizarea progresului programelor;
- monitorizarea rezultatelor, nu doar a absorbției;
- semnalarea întârzierilor, blocajelor, derapajelor;
- evaluarea impactului economic, social și teritorial;

- identificarea efectelor neintenționate sau a grupurilor insuficient deservite;
- evaluarea impactului socio-economic al programelor finanțate;
- formularea de recomandări pentru îmbunătățirea eficienței și orientării intervențiilor;
- asigurarea unei abordări centrate pe rezultate și impact, nu exclusiv pe absorbție financiară.
- sprijinirea incluziunii persoanelor vulnerabile în piața muncii;
- furnizarea de servicii sociale complementare intervențiilor publice;
- facilitarea solidarității teritoriale și a dezvoltării comunitare;
- contribuirea la evaluarea impactului social și la formarea unui **feedback continuu** pentru factorii decidenți.

Fiind implicați direct în urmărirea progresului implementării programelor operaționale, rolul partenerilor economico-sociali în Comitetele de monitorizare devine unul vital pentru asigurarea predictibilității, sustenabilității și transparentizării procesului de accesare a fondurilor europene. Și totodată ar putea fi luată în considerare creșterea ponderii voturilor alocate partenerilor economici și sociali în respectivele Comitete.

III.4. Dialog social și consolidarea capacității. Legitimitate și transparență

Partenerii economico-sociali facilitează dialogul între angajatori, sindicate și autorități, care este un factor de succes pentru politicile de coeziune, în special în regiunile de convergență; iar prin implicarea partenerilor se ajunge la o mai bună vizibilitate a rezultatelor politicii de coeziune în teren, astfel că intervențiile UE devin mai tangibile pentru cetățeni.

Exemple aplicate:

CES poate emite opinii anuale privind impactul social al fondurilor

Absorbția fără impact $\neq$ coeziune

Această funcție contribuie la:

- îmbunătățirea continuă a intervențiilor;
- orientarea politicilor către rezultate și impact;
- consolidarea responsabilității publice.

Această funcție de **feedback instituționalizat** este crucială pentru adaptarea continuă a politicilor de coeziune la realitățile din teren și este deosebit de importantă în contextul trecerii de la o abordare centrată pe absorbție la una **centrată pe impact și valoare adăugată europeană**.

IV. Rolul partenerilor economico-sociali în implementarea Politicii de coeziune a UE (lentilă fiscală)

Politica de coeziune nu este doar despre cheltuire, ci despre capacitatea statului de a transforma investițiile în productivitate și conformare fiscală. Fără parteneri economico-sociali implicați real, crește probabilitatea de:

- proiecte slab calibrate (randament economic mic → bază de impozitare care nu crește),
- costuri administrative ridicate,
- corecții financiare / nereguli (inclusiv pe TVA sau achiziții),
- lipsă de „ownership” social (rezistență la reforme).

Parteneriatul este prezentat în documentele Comisiei ca **principiu fundamental** al politicii de coeziune și ca mecanism care aduce **legitimitate, transparență și absorbție mai bună** (prin selecție îmbunătățită a proiectelor și diseminare către potențiali beneficiari).

În implementare, partenerii economico-sociali (patronate, sindicate, ONG-uri relevante, profesii) sunt utili în 5 puncte unde apar și cele mai multe riscuri cu dimensiune fiscală:

1. Programare și prioritizare (ex-ante)

- Pot valida realismul ipotezelor economice (cerere, costuri, lanțuri de aprovizionare).
- Pot semnală efecte nedorite: „subvenționăm sectoare care rămân dependente” vs. „investim în sectoare care cresc baza de impozitare”.

2. Design de instrumente (grant vs. instrument financiar)

- Din perspectivă fiscală, instrumentele financiare bine făcute reduc hazardul moral și cresc disciplina proiectelor (cash-flow, cofinanțare, *due diligence*).

3. Implementare și conformare (TVA, achiziții, ajutoare de stat)

- Cele mai frecvente vulnerabilități în proiecte sunt: tratamentul TVA, achizițiile publice, eligibilitatea cheltuielilor și ajutorul de stat. Un parteneriat care include și expertiză fiscală reduce „eroarea de proiectare” înainte să devină corecție.

4. Monitorizare și evaluare (KPI reali, nu formali)

- Partenerii pot cere indicatori de rezultat care contează fiscal: productivitate, formalizare, creștere de salarii declarate, investiții private atrase, reducerea economiei informale în regiuni.

5. Integritate / antifraudă și acceptanță socială

- Partenerii pot funcționa ca „*early warning system*” pentru scheme abuzive și pot crește încrederea publică în utilizarea fondurilor.

Parteneriatul este un instrument de management al riscului (inclusiv risc fiscal și de corecții). Dacă vrem coeziune sustenabilă, trebuie să legăm investiția de **creșterea bazei de impozitare și de formalizare** – iar asta se face cu parteneri implicați în design și monitorizare.

V. Rolul Consiliului Economic și Social ca partener economico-social reprezentativ

Organizațiile membre ale CES sunt actori esențiali ai Politicii de coeziune, în special în domenii precum:

- incluziunea socială;
- ocuparea forței de muncă;
- combaterea sărăciei;
- dezvoltare economică;
- dezvoltarea comunitară.

Aceste organizații:

- au acces direct la nevoile comunităților;
- dezvoltă soluții inovatoare;
- sunt actori direcți în implementarea obiectivelor sociale ale Politicii de coeziune;
- contribuie la incluziunea pe piața muncii a grupurilor vulnerabile;
- furnizează servicii și soluții inovatoare adaptate nevoilor comunităților;
- facilitează legătura dintre politicile publice și realitățile locale;
- contribuie la implementarea obiectivelor Pilonului european al drepturilor sociale.

Implicarea lor, conform ECCP, este esențială pentru o politică de coeziune: incluzivă, echitabilă, orientată spre comunități și impact social durabil.

VI. Rolul Consiliului Economic și Social din România în implementarea Politicii de coeziune a UE

Consiliul Economic și Social din România, ca organism consultativ tripartit, reprezintă:

- platformă instituțională de dialog structurat;
- un garant al aplicării principiului parteneriatului;
- un mecanism de corelare între politicile naționale și obiectivele europene.

CES poate contribui prin:

- avize fundamentate;
- monitorizarea respectării principiului parteneriatului;
- facilitarea dialogului structurat între autoritățile publice, partenerii sociali și societatea civilă;
- formularea de avize și puncte de vedere fundamentate, relevante pentru politicile publice;
- monitorizarea respectării principiului parteneriatului în implementarea fondurilor europene;
- promovarea bunelor practici europene în materie de guvernanță participativă.

1. Reprezentativitatea CES conferă legitimitate procesului de parteneriat

Consiliul Economic și Social reprezintă singura platformă instituțională de dialog social și civic care reunește, în mod echilibrat, cele trei componente ale parteneriatului socio-economic: partenerii sociali (patronate și sindicate) și organizațiile societății civile.

Prin această structură tripartită, CES asigură:

- reprezentarea plurală a intereselor economice și sociale;
- integrarea perspectivelor mediului de afaceri, angajaților și societății civile;
- legitimitatea democratică a procesului de consultare privind politicile publice.

În acest sens, implicarea CES în procesul de implementare a Politicii de coeziune contribuie la consolidarea principiului parteneriatului prevăzut de legislația europeană și de European Code of Conduct on Partnership.

2. Consultarea CES trebuie să devină un mecanism structural al guvernanței fondurilor europene

Având în vedere rolul său reprezentativ, CES ar trebui să fie implicat în mod sistematic și structurat în etapele majore ale procesului de implementare a Politicii de coeziune, inclusiv: programarea intervențiilor; monitorizarea implementării; evaluarea impactului socio-economic al programelor.

Această implicare permite valorificarea expertizei și a experienței partenerilor socio-economici și contribuie la creșterea relevanței și eficienței investițiilor finanțate din fonduri europene.

3. Echilibrul votului public–privat este esențial pentru aplicarea reală a principiului parteneriatului

Principiul parteneriatului presupune nu doar consultarea actorilor relevanți, ci și participarea lor efectivă la procesul decizional.

În acest sens, în cadrul Comitetelor de Monitorizare și al structurilor de guvernare ale programelor, trebuie respectat un echilibru al votului de 50% pentru sectorul public și 50% pentru sectorul privat.

Menținerea acestui echilibru este esențială pentru:

- evitarea concentrării deciziei exclusiv la nivel administrativ;
- asigurarea unei perspective echilibrate asupra priorităților de investiții;
- consolidarea transparenței și responsabilității în utilizarea fondurilor europene.

4. Participarea partenerilor socio-economici trebuie să fie una reală și influentă

Pentru ca principiul parteneriatului să fie aplicat efectiv, participarea partenerilor socio-economici în structurile de monitorizare trebuie să fie: informată; activă; susținută de acces real la informație și la procesul decizional.

Respectarea principiului echității votului public–privat contribuie la evitarea transformării participării partenerilor într-un exercițiu formal, fără impact real asupra deciziilor.

5. CES poate contribui la consolidarea unei guvernări participative a fondurilor europene

Prin caracterul său tripartit și prin rolul său consultativ constituțional, CES poate contribui la:

- consolidarea dialogului între autorități și partenerii socio-economici;
- promovarea aplicării consecvente a principiului parteneriatului;
- asigurarea unui echilibru real între interesele publice, economice și sociale în implementarea Politicii de coeziune.

6. Platformă națională de parteneriat

CES poate fi recunoscut ca mecanism instituțional permanent pentru aplicarea *European Code of Conduct on Partnership*, cu rol central în consultarea partenerilor economico-sociali.

7. Implicare obligatorie în programare

CES poate fi consultat ex-ante la elaborarea Acordului de Parteneriat și a programelor, iar avizele sale să fie integrate și motivate în documentele finale.

8. Contribuție la Semestrul European

CES poate fi implicat în analiza și formularea poziției naționale privind Recomandările Specifice de Țară și corelarea acestora cu investițiile din fondurile de coeziune.

9. Monitorizarea impactului socio-economic

CES poate să monitorizeze nu doar absorbția fondurilor, ci impactul real asupra ocupării, incluziunii sociale și coeziunii teritoriale.

10. Reprezentare coerentă în Comitetele de Monitorizare

CES poate să asigure o participare coordonată și cu mandat clar în toate Comitetele de Monitorizare ale programelor finanțate din fonduri UE.

11. Simplificarea accesului pentru ONG-uri și economia socială

CES poate fi implicat în evaluarea și îmbunătățirea ghidurilor solicitantului pentru a elimina barierele administrative excesive.

12. Mecanism de alertă timpurie

CES poate să funcționeze ca mecanism de semnalare rapidă a blocajelor și disfuncționalităților în implementarea programelor.

13. Legătură instituțională cu CESE

CES poate să fie punctul național de legătură cu CESE pentru Politica de coeziune și Semestrul European, contribuind activ la avizele europene.

VII. Rolul CES în aplicarea acordurilor internaționale și a programelor UE*

Conform art. 9 din Legea nr. 248/2013, Consiliul Economic și Social are atribuția de a analiza și propune măsuri pentru îmbunătățirea modului de aplicare a acordurilor și convențiilor internaționale, precum și a programelor de asistență inițiate de organisme internaționale.

În contextul Politicii de coeziune a Uniunii Europene, această atribuție se poate traduce în următoarele roluri concrete:

1. Verificarea aplicării principiului parteneriatului. CES poate analiza dacă prevederile europene privind parteneriatul (inclusiv *European Code of Conduct on Partnership*) sunt aplicate efectiv în România. CES poate evalua modul în care partenerii socio-economici sunt implicați în programare și în Comitetele de Monitorizare precum și poate semnala cazurile de consultare formală, fără impact real.

* În baza art. 9 din Legea nr. 248/2013.

2. Propunerea de măsuri de corecție în implementarea programelor. Formulare de recomandări concrete către autoritățile naționale pentru îmbunătățirea implementării fondurilor europene.

3. Evaluarea coerenței între angajamentele europene și implementarea națională. CES poate analiza dacă programele finanțate din fonduri UE reflectă: obiectivele asumate la nivel european; Recomandările Specifice de Țară; prioritățile sociale și economice reale.

4. Monitorizarea impactului programelor de asistență. Contribuție la evaluarea impactului socio-economic al fondurilor europene, din perspectiva beneficiarilor și a comunităților: analiza efectelor proiectelor asupra ocupării și incluziunii; identificarea discrepanțelor între indicatorii raportați și realitatea din teren, etc.

5. Funcție de interfață între nivelul național și european. CES poate transmite către structuri europene (inclusiv CESE): probleme de implementare; bune practici; propuneri de îmbunătățire a cadrului european.

Concluzie operațională

Aplicarea art. 9 din Legea nr. 248/2013 permite CES să depășească rolul consultativ formal și să devină un actor activ în monitorizarea, corectarea și îmbunătățirea implementării Politicii de coeziune, în linie cu angajamentele europene ale României.

VIII. Concluzii și recomandări

Asigurarea unor mecanisme de finanțare adecvate, inclusiv fonduri dedicate, pentru întărirea capacității administrative a partenerilor economico-sociali, precum și respectarea unui echilibru al votului, prin stabilirea unei ponderi egale de 50% pentru sectorul public și 50% pentru sectorul privat.
--

Succesul utilizării fondurilor europene depinde de trecerea de la un model bazat pe absorbție la unul centrat pe impact, sustenabilitate fiscală și eficiență economică. Investițiile trebuie orientate către creșterea productivității, consolidarea bazei de impozitare și competitivitate pe termen lung.
--

Parteneriatul economico-social reprezintă un instrument esențial de management al riscului, inclusiv fiscal, contribuind la selecția mai bună a proiectelor, reducerea erorilor de implementare și creșterea transparenței. În paralel, consolidarea capacității instituționale și utilizarea instrumentelor financiare care mobilizează capital privat sporesc efectul multiplicator al fondurilor europene.

O abordare colaborativă implicând societatea civilă și sectorul privat va încuraja responsabilitatea și va contribui la îmbunătățirea cadrului general de management al investițiilor publice

Orientarea fondurilor către investiții cu efect multiplicator ridicat și impact economic măsurabil.
Integrarea fondurilor UE în cadrul fiscal pe termen mediu și aplicarea principiului <i>lifecycle costing</i> .
Integrarea fondurilor UE în cadrul fiscal pe termen mediu și aplicarea principiului <i>lifecycle costing</i> .
Introducerea standardelor de cost, a evaluărilor ex-ante și ex-post și a realocărilor bazate pe performanță.
Consolidarea rolului partenerilor economico-sociali în programare, implementare și evaluare.
Dezvoltarea capacității instituționale prin profesionalizarea managementului de proiect și digitalizarea ciclului de proiect.
Reorientarea graduală de la granturi către instrumente financiare care mobilizează capital privat.
Promovarea transparenței prin publicarea datelor privind proiectele, indicatorii și performanța.
Evitarea instrumentelor fiscale regresive și evaluarea atentă a impactului asupra competitivității și sustenabilității fiscale.
Implementarea eficientă a Politicii de coeziune în cadrul MFF 2028–2034 depinde de: • aplicarea consecventă a principiilor ECCP în elaborarea și implementarea Planurilor Naționale și Regionale de Parteneriat; • implicarea reală și continuă a partenerilor economico-sociali și a societății civile; • valorizarea rolului economiei sociale și a organizațiilor civice în crearea de soluții inovatoare pentru provocările sociale, economice și teritoriale.

În acest context, **Consiliul Economic și Social din România** poate exercita un rol strategic ca platformă de dialog, consultare și evaluare pentru asigurarea unei implementări participative, transparente și orientate spre impact a fondurilor europene.

Politica de coeziune nu poate fi eficientă fără un parteneriat real, funcțional și instituționalizat. The European Code of Conduct on Partnership oferă cadrul necesar pentru transformarea partenerilor economico-sociali în actori reali ai guvernantei europene.

În contextul Semestrului European 2025–2026 și al evoluțiilor viitoare ale Politicii de coeziune, consolidarea rolului partenerilor economico-sociali și al CES România este esențială pentru:

- politici publice mai bine fundamentate;
- investiții cu impact real;
- Uniune Europeană mai coezivă și mai echitabilă.

The European Code of Conduct on Partnership consacră parteneriatul ca **principiu operațional**, nu doar declarativ, al Politicii de coeziune. Implicarea efectivă a partenerilor economico-sociali:

- crește calitatea și relevanța programelor;

- întărește legitimitatea deciziilor publice;
- contribuie la atingerea obiectivelor de coeziune economică, socială și teritorială.

În acest context, **consolidarea rolului CES România** și respectarea deplină a principiilor ECCP reprezintă o condiție esențială pentru o implementare eficientă, participativă și orientată spre impact a fondurilor europene în România.

Propuneri CHEIE (operaționale)

Obligatoriu în MFF 2028–2034: **dovada implicării partenerilor** (procese, nu liste de prezență); resurse dedicate pentru participarea acestora; rol consolidat al CES în monitorizare.

Mecanisme concrete: grupuri de lucru tematice permanente; consultări timpurii, nu doar post-factum: indicatori de impact social, nu doar financiari.

Raportor,

Dragoș-Florin Pufulete